

YẾU TỐ TÍNH DỤC VÀ NHU CẦU GIẢI PHÓNG TÍNH DỤC TRONG TRUYỆN NGẮN CỦA CÁC NHÀ VĂN NỮ VIỆT NAM

Lê Thị Thanh Xuân

Khoa Việt Nam học, Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế

Email: ltxuan07@gmail.com

Ngày nhận bài: 16/10/2017; ngày hoàn thành phản biện: 17/10/2017; ngày duyệt đăng: 8/01/2018

TÓM TẮT

Bước vào giai đoạn đổi mới kể từ năm 1986, văn học nước nhà đã có sự thay đổi rõ rệt cùng với sự phát triển về kinh tế, chính trị, văn hóa của đất nước. Văn học dần bước ra khỏi những nỗi ám ảnh, sự mất mát, đau thương trong chiến tranh để tìm lại được giá trị bản ngã của mỗi cá nhân, những ước vọng được khẳng định mình trong xã hội hiện đại. Giờ đây, văn học thời kỳ đổi mới đã phản ánh những góc khuất trong đời sống cá nhân một cách chân thực và đa chiều nhất. Đó chính là yếu tố tính dục, ngôn ngữ thân thể - những chủ đề mới và chưa được quan tâm “khai mở” trong văn học truyền thống. Và nó cũng chính là một ý thức cho cuộc cách mạng về nữ quyền, diễn ra mạnh mẽ và chân thực trong văn học nữ đương đại.

Từ khóa: yếu tố tính dục, văn học, nữ quyền luận, ngôn ngữ thân thể, đổi mới

MỞ ĐẦU

Viết và đấu tranh để bảo vệ cho quyền lợi của phụ nữ là xu hướng ngày càng rõ nét trong văn học thời kỳ hiện đại. Đặc biệt, viết về chủ đề tính dục là một điều còn khá mới mẻ so với văn học truyền thống. Điều đó xuất phát từ những thể chế xã hội phong kiến bảo thủ, khắt khe lúc bấy giờ. Nhà văn nữ Simone de Beauvoir với tác phẩm *Giới tính thứ hai* (Le Deuxième Sexe) xuất bản năm 1949 là người đi tiên phong cho các phong trào về nữ quyền phương Tây, nhằm giải phóng người phụ nữ về mọi mặt, đặc biệt là sự “tự giải tỏa” về tính dục. Đây chính là vấn đề tế nhị mà người phụ nữ không có quyền được nói lên khát vọng rất chân chính của con người. Nhu cầu về tình dục nam giới và nữ giới bình đẳng, ngang hàng với nhau nhưng người phụ nữ lại ở thế thụ động. Như vậy, sự bất bình đẳng tự thân nó, một phần ở “nhu cầu tình dục” của giới nữ. Sự khao khát làm chủ đời sống tình dục của người phụ nữ bị kìm kẹp nặng nề bởi các phạm trù đạo đức, bởi tư tưởng “trọng nam khinh nữ”, khiến cuộc sống tình dục của người phụ nữ chỉ như là một công cụ và thậm chí là nô lệ tình dục.

Văn học đương đại thực sự đã làm một cuộc cách mạng giải phóng tính dục cho người phụ nữ, đặc biệt là sự miêu tả mới lạ, chân thật, đôi khi rất táo bạo và sống động “những nỗi niềm riêng” của giới nữ ở chốn khuê phòng. Nhờ vậy, văn học đã thổi một làn gió mới mang ý nghĩa nhân văn nhưng cũng không kém phần hiện đại, bám sát nhu cầu thực tế của nữ giới để nói lên tiếng nói dân chủ của họ. Những tác giả nữ nổi tiếng với vấn đề tính dục trong văn học đương đại là Y Ban, Đoàn Lê, Phạm Thị Hoài, Đỗ Hoàng Diệu, Nguyễn Quỳnh Trang, Trang Hạ... Sự xuất hiện của các cây bút nữ viết về vấn đề tính dục cũng chính là sự bộc lộ bản thân của người trong cuộc - giới nữ đã mang đến một diện mạo mới mẻ cho văn chương. Lý do của sự xuất hiện của các cây bút nữ đã mang đến thành công cho văn học nước nhà, mà theo tác giả Nguyễn Hòa, đó là do “sự tinh tế của sự cảm nhận và khám phá, các cây bút nữ khai thác, diễn tả khá hiệu quả những biến động nội tâm của nhân vật, nhất là các tình huống đấu tranh nội tâm giằng co, các tình huống nhân vật phải đối mặt với sự lựa chọn giữa toàn vẹn và mất mát, giữa được là mình và đánh mất mình...” [1, tr.9]. Trong nội dung bài viết này, chúng tôi chủ yếu phân tích nội dung một số tác phẩm để làm rõ yếu tố tính dục và cuộc cách mạng về tính dục/nữ quyền trong truyện ngắn của một số nhà văn nữ Việt Nam đương đại.

NỘI DUNG

1. QUAN NIỆM CỦA CÁC NHÀ VĂN NỮ VỀ VẤN ĐỀ TÍNH DỤC

Ngày nay, trong xã hội hiện đại, các nhà văn nữ viết về sex chính là cách mà họ có thể giải bày nỗi lòng, chiêm nghiệm về cuộc sống, đang trở thành xu hướng văn học mới. Viết về tính dục cũng chính là cách mà nhà văn nữ tự giải phóng bản thể người của chính mình. Họ đã lấy người phụ nữ làm hình tượng trung tâm trong các tác phẩm của mình, phát xuất từ căn nguyên của chính xã hội mà họ đang sống. Ngay từ thuở xa xưa, quan niệm của xã hội và ngay cả nam giới đối với phụ nữ, chính là sự áp đặt hà khắc, bảo thủ, xem nhẹ người phụ nữ: “Là phụ nữ phải tỏ ra mình là người yếu đuối, vô tích sự, thụ động, ngoan ngoãn” [5]. Chính Aristote đã từng nói: “Chúng ta phải nhìn nhận bản tính của người phụ nữ như là sự khiếm khuyết về mặt tự nhiên” [5]. Còn theo Hegel thì: “Tính thụ động là số phận của phụ nữ” [5]. Thậm chí, Thánh Ambrose còn quy kết: “Trong tất cả các loài động vật, không có con vật nào nguy hại bằng đàn bà” [5]. Xã hội dần cởi mở hơn, những tư tưởng khắt khe, bảo thủ đó dần trở nên lỗi thời. Các nhà nữ quyền bảo vệ, đấu tranh cho quyền lợi của người phụ nữ hầu hết là giới nữ vì đơn giản là họ có chung sự đồng điệu về mặt tâm hồn, thấu hiểu tận cùng những đau khổ và nghị lực vươn lên của người phụ nữ dù trong bất kỳ hoàn cảnh nào. Kristeva là nhà nữ quyền tiêu biểu trong thời đại đó. Bà phủ nhận tất cả các quan niệm xem nhẹ và áp đặt người phụ nữ lúc bấy giờ với quan điểm tiến bộ về tính dục: “Tính dục giống cái là cách mạng, lật đổ, dị chủng và “mở rộng” [12, tr.50]. Millet

và những nhà nữ quyền khác cũng phê phán sự bất bình đẳng về giới tính. Sự thông thái trong quan điểm của bà được hoan nghênh: “Những vai trò giới tính bị duy trì trong xã hội là mang tính áp đặt. Việc thi triển những vai trò này trong những mối quan hệ bất bình đẳng về thống trị và phụ thuộc là điều mà Millet gọi là “chính trị về giới tính” [12, tr.51]. Chính những tư tưởng hà khắc, sự áp đặt của xã hội đối với người phụ nữ khiến cho cuộc sống của họ đầy tối tăm, ảm đạm. Nói như nhà nữ quyền Cora Kaplan thì: “Hệ tư tưởng là chiếc dùi cui dương vật phổ quát mà với nó đàn ông của mọi tầng lớp sử dụng để đánh đập đàn bà” [12, tr.52]. Nói cách khác, “Đàn ông đơn giản phóng chiếu đàn bà những thuộc tính của sự yếu đuối và sự khổ dâm” [12, tr.52]. Nhà nữ quyền nổi tiếng người Pháp Simone de Beauvoir cũng bàn về vấn đề bình đẳng giới trong tình dục, tuy nhiên, giữa hai giới lại có “sự không đồng dạng với nhau”. Trong việc trải nghiệm đời sống tình dục của nữ giới, theo Beauvoir, thì: “Phụ nữ bằng sự chấp nhận vai trò bị động trước những nhu cầu chủ động và chủ quan của đàn ông đã buộc phải từ bỏ đòi hỏi đối với tính siêu nghiệm (sự vượt trội) và tính chủ quan đích thực như thế nào” [6]. Do vậy, theo bà thì: “Phụ nữ cần giải phóng mình và phục hồi cái tôi của mình, trước hết bằng cách cho phép mình vượt lên những hướng đi tự do, tự hào về bản thân mình trong suy nghĩ, trong hành động giống như nam giới” [6].

Vấn đề tính dục dù ở thời đại nào cũng mang tính thời sự và nóng hổi. Nhưng không phải ai viết về sex cũng thành công nếu thiếu đi sự tinh tế, trải nghiệm. Chỉ có nhà văn nữ với tư cách là những người trong cuộc, họ mới thấu hiểu hết những nỗi đau tột cùng của phụ nữ trong chuyện chăn gối: “Là phận đàn bà chỉ có phục tùng thôi” [9, tr. 427]. Bằng cách sáng tạo tác phẩm, họ đã đấu tranh bênh vực cho người phụ nữ ở những góc cạnh tế nhị nhưng rất quan trọng đối với người phụ nữ: SEX. Các nhà văn nữ đau với nỗi đau của nhân vật và cuối cùng, sự mạnh mẽ trỗi dậy của các nhân vật nữ đã cho thấy rằng phái yếu không phải lúc nào cũng yếu đuối. Họ có thể tự quyết định được vấn đề tính dục, cũng có nghĩa là họ không còn bị lệ thuộc, bị lụy vào bất cứ ai, sống một cuộc sống tự chủ đầy hạnh phúc. Do vậy, trong những áng văn viết về vấn đề tính dục của các nhà văn nữ đều thể hiện sự khác lạ, tinh tế với các nam nhà văn, đúng như nhận định sau của nhà văn nữ Đoàn Lê: “Lại phải nói, đứng đầu các áng văn sex nổi tiếng phần lớn do các cây bút nữ viết mới thật lạ. Đó, hỏi ai hiểu cận kề cái sự ấy bằng chị em? Một khi các nữ ma đầu đã tung hoành thì thiên hạ phải... chết đi sống lại với họ cho mà coi!” [7, tr.118].

Y Ban là một nhà văn nữ viết về sex khá thành công với tập truyện ngắn tiêu biểu là *I am đàn bà*, khá tự nhiên và tỉ mỉ nhưng lại không hề dung tục. Mỗi tác phẩm của nhà văn đều thấm đẫm chiều sâu nhân văn cao cả. Y Ban ủng hộ ý tưởng viết về vấn đề tính dục để bênh vực cho thân phận người phụ nữ, giúp họ ngày càng mạnh mẽ hơn, làm chủ cuộc sống của mình. Theo quan niệm của Y Ban thì “Sex là giải trí và văn hóa”, “Viết về sex tục hay không tục là do câu chữ. Nếu mình viết trực tiếp, thẳng

tuột về nó như một thứ nhu cầu bản năng, kích động ở người đọc những ý nghĩ không lành mạnh, không trong sáng thì tác phẩm sẽ trở nên phản cảm. Nhưng nếu tác giả khéo léo, thay thế những khái niệm về các bộ phận, các hành vi của con người bằng nhiều cách diễn đạt văn chương hơn, phủ lên chi tiết “tục” những ý nghĩa rất người, đưa trí tưởng tượng của độc giả đến các vấn đề nhân văn thì khi đó, người đọc sẽ không “lấn tẩn” đến chuyện đề tài nữa” [2].

Hay như Đỗ Hoàng Diệu nổi tiếng với tác phẩm *Bóng đèn*, tác giả đã thể hiện được những mâu thuẫn xung quanh quan hệ gia đình giữa vợ - chồng, mẹ chồng - nàng dâu, chị dâu - em chồng một cách rất độc đáo thông qua sex. Trong tác phẩm *Bóng đèn*, Đỗ Hoàng Diệu không chủ đích viết về sex, tác giả mượn sex như là phương tiện để diễn tả những vấn đề lớn hơn rất nhiều vấn đề thân phận đàn bà. Đó là những khao khát bản năng của người phụ nữ hiện đại, những xung đột trong các mối quan hệ trong gia đình (người chồng bảo thủ, lạnh nhạt; mẹ chồng định kiến; em chồng đánh đá...) với tư tưởng xưa cũ, bảo thủ ở làng quê. Chính trong hoàn cảnh tù túng đó, “sex đẩy đời sống tinh thần của người phụ nữ vào bi kịch giằng xé nội tâm, nghi hoặc bản thân để rồi có thái độ chống trả “giải phóng bản thân” [11].

Chính Đỗ Hoàng Diệu đã thừa nhận: “Tình dục, nó là một phần của đời sống, nó đẹp như đời sống đang diễn ra. Nó nồng nàn như đời sống... Văn chương đạt đến văn chương nhất đấy là khi viết về cái phần ẩn sâu giấu kín nhất của con người. Và “sex” là cái ẩn giấu nhất ấy. Nó là một trong những cảm xúc lớn lao và bền bỉ của con người...” [9]. Dưới ngòi bút phóng khoáng và mạnh mẽ của mình, Đỗ Hoàng Diệu miêu tả sex chỉ như là một phương tiện để nhà văn chuyển tải những thông điệp đầy chất nhân văn. Đó chính là sự đấu tranh không ngừng giữa cái mới, hiện đại (nàng dâu) và sự bảo thủ, lỗi thời, ích kỷ cá nhân (người chồng và mẹ chồng). Bàn thờ tổ tiên trong văn hóa người Việt được xem là nơi linh thiêng nhất nhưng sex trước bàn thờ tổ tiên nhà chồng được xem là chi tiết đắt giá nhất, độc đáo nhất trong truyện. Điều đó có ý nghĩa sâu xa rằng, đến bước đường cùng, nàng dâu đã phản kháng trong giấc mơ và thậm chí là trước bàn thờ để giải tỏa những nhu cầu nhục dục mà mình phải “kìm nén” rất lâu. Ngay cả người chồng cũng thể hiện sự lạnh nhạt với vợ bởi vì “Thụ cũng chẳng mặn mà chuyện ái ân” [4, tr.26]. Sống chung với chồng và nhà chồng nhưng cô hoàn toàn cô độc về cảm xúc, tình cảm. Câu nói của nhân vật chính ở cuối tác phẩm “Tôi muốn thân thể tôi được giải phóng, tôi muốn bầu ngực mình núng nẩy tự nhiên reo hát” [4, tr.24] chính là sự mong muốn thoát khỏi vòng kìm hãm của những định kiến, tư tưởng cũ của xã hội, gia đình khiến cô mất hết niềm tin, hoài bão tốt đẹp về cuộc sống.

Tóm lại, sex chính là sự “tự cởi trói” của nhà văn nữ, giúp họ bộc lộ bản thân đầy sáng tạo, mới lạ, độc đáo mà không hề có yếu tố nhục dục, phản cảm. Như chính nhà thơ nam giới Dương Tường đã từng khẳng định: “Sex là một bộ phận của đời sống (nếu không muốn nói là một bộ phận quan trọng), vậy nó phải có mặt trong văn

chương bởi văn chương là đời sống. Yếu tố sex, được xử lý một cách có nghệ thuật, có thể đem lại mỹ cảm thực sự cho người đọc, nó chẳng có gì là không lành mạnh, phi đạo đức như một số người thường đe nẹt. Nhưng một thời gian dài, do những quan điểm đạo đức nghiêm cấm, nó đã bị cấm kị trong văn chương nội địa và mà cả với văn học dịch. Phải đến thời kỳ hậu – đổi mới, mới thấy lác đác xuất hiện một số tác phẩm văn học ít nhiều mang đậm yếu tố tình dục. Sự háo hức của độc giả đón đợi những cuốn sách như vậy cũng là lẽ thường tình, dễ hiểu thôi” [7, tr.5-6].

2. VẤN ĐỀ TÍNH DỤC TRONG TRUYỆN NGẮN NỮ HIỆN ĐẠI VIỆT NAM

Y Ban là nhà văn nữ đi đầu trong trào lưu viết về tính dục như xu hướng nữ quyền giải phóng cho người phụ nữ trong chuyện phòng the. Đây là một điều khá mới mẻ, hấp dẫn độc giả, không phải vì đề tài câu khách mà là ý nghĩa nhân sinh quan ẩn chứa trong đó. Truyện *I am đàn bà* là một ví dụ như thế. Truyện kể về nhân vật Thị, một người đàn bà đã cứu được một đứa bé bị bỏ rơi ở trong rừng. Rồi một ngày thị phải xa chồng và bốn đứa con sang Đài Loan làm nghề giúp việc với mong muốn kinh tế gia đình khá giả hơn. Rồi thị làm công cho một gia đình có người bị bại liệt. Thị chăm sóc cho ông chủ từ miếng ăn đến giấc ngủ, thị tắm cho ông chủ, xoa bóp cho ông chủ, nói chuyện với ông chủ. Nói chung, nhờ sự chăm sóc rất chu đáo của thị mà ông chủ đã dần có cảm giác trở lại. Biểu hiện đầu tiên là “cứng cứng” ở chỗ ấy. “Con giống con má” của ông chủ luôn cất cao đầu khiến cho thị không ngừng nghĩ về nó và thị không thể chiến thắng được dục vọng, thị thèm khát nó. Cuối cùng, sau chuỗi ngày đấu tranh tư tưởng, thị mạnh dạn đi vào phòng ông chủ. Và thị đã được “thỏa mãn”. Kết cục tác phẩm, dù thị bị bà chủ phát hiện và tố cáo ra tòa nhưng không thể phủ nhận giá trị nhân văn cao cả của tác phẩm mà tác giả muốn gửi gắm đến bạn đọc. Thị đã đánh thức được sự rung động tình cảm, bản năng tính dục của người đàn ông mà ngay cả người vợ không thể làm được, bởi vì họ thiếu đi tình thương, tính kiên trì đối với người bệnh. Bản năng tính dục này được kết hợp từ bản năng chăm sóc, bản năng che chở, nhờ đó đã đánh thức được tinh thần đã bị tê liệt của một con người. Đọc tác phẩm, đôi khi chúng ta thấy thị có những khao khát, ham muốn rất đời thường, “rất phụ nữ”, những ham muốn đó xuất phát từ hoàn cảnh phải xa chồng xa con: “Nhưng đến khi quay lại để tắm tiếp cho ông chủ thì thị đã không cưỡng được cảm xúc của chính thị, khiến thị cứ nắm chặt tay vào cái con giống con má. Cái chết nữa là đêm ngủ thì thị lại mộng mị. Thị nằm mộng có một người đàn ông hôn thị khiến cho cảm xúc thèm khát của thị đang ngủ im bật dậy... Thị tỉnh giấc trong ngáy ngất của sự khát thèm [3, tr.29].

Đa phần các nhân vật nữ của Y Ban đều có một đời sống gia đình phức tạp, thiếu thốn tình cảm. Họ có chung những mơ mộng, mong muốn về một mái ấm gia đình hạnh phúc nhưng những mơ ước đó dường như quá xa vời đối với họ. Họ muốn

giải tỏa những nhu cầu, bản năng tính dục đầy khao khát, mạnh mẽ. Chính vì vậy, họ đã tìm mua “chim” giả, ngoại tình tư tưởng với đồng nghiệp... để “giải phóng” những khao khát bị dồn nén bấy lâu.

Truyện ngắn *Tự* của Y Ban kể về một bà Tiến sĩ xã hội học 40 tuổi thành đạt đã trải qua “chuyện ấy” với ba người đàn ông với bao nỗi thất vọng ê chề, thậm chí có lúc “lụy tình” để giữ gìn hạnh phúc. Sau đó, cô rút ra được kinh nghiệm là chỉ có “chim” giả mới đem lại hạnh phúc cho cô, giải tỏa được nhu cầu tình dục rất chính đáng của người phụ nữ mà nhiều người đàn ông không mang lại được cho cô: “Nhưng hôm nay thì tôi hơn các người rồi, tôi múa tay trong bị, tôi đã mua được một thứ để nâng cao chất lượng cuộc sống của tôi, mà lại không phải lụy ai cả.” [3, tr. 87]. Đọc các tác phẩm của Y Ban, chúng ta đều cảm nhận được sâu sắc tuyên ngôn về quyền được tự giải phóng của người phụ nữ dù trong bất kỳ hoàn cảnh nào. Sự thách đố các thể chế xã hội không còn là sự ngông cuồng mà là sự tự đề cao, khẳng định bản ngã của người phụ nữ trong vòng kim kẹp của luân thường đạo lý. Truyện ngắn *Tự* đề cập những vấn đề tế nhị của người phụ nữ không hề dung tục, nhưng vẫn thể hiện được sự cô đơn của nhân vật chính với áp lực của xã hội, của thời đại với những nhu cầu sinh lý bình dị và chính đáng của giới nữ. Người phụ nữ đã thoát ra được vòng luẩn quẩn đó chỉ với “chim” giả cũng như giải tỏa được nhu cầu sinh lý cho bản thân. Tuyên ngôn về nữ quyền trong tác phẩm thể hiện ý nghĩa sâu xa là khi người phụ nữ cảm thấy chán nản và tuyệt vọng về người đàn ông của mình, thì “chim” giả chính là cứu cánh của họ và họ cảm thấy được “cứu rỗi” xen lẫn cảm xúc tự hào: “Tấm thân này được gọi là tấm thân sang. Và cái món đồ chơi trẻ con kia sắp được đưa vào tấm thân sang này để giải quyết vấn đề tự lực. Vấn đề tự lực thì có gì là xấu nào, nó chẳng luôn được đề cao trong mọi thể chế và mọi lĩnh vực xã hội đấy ư!” [3, tr.112]. Nhân vật bà Tiến sĩ trong truyện cũng đã tự mình giải phóng bản thân với câu nói: “Và điều tôi ngộ được nhất, là con người ngoài cái đức tính hy sinh thì cũng nên biết đòi hỏi những quyền lợi của mình, biết tự giải phóng mình” [3, tr.122].

Người phụ nữ Việt Nam luôn bị kim kẹp bởi những “thiết chế”, nên họ không dám thể hiện ra ngoài nhu cầu của bản thân, thể hiện ngay trong chính lời khuyên của bà mẹ chồng dành cho con dâu trong truyện ngắn *Tự*: “Đàn ông ấy mà cái chuyện ấy họ mê muội lắm. Đàn bà thì mình chỉ cốt là cho nó có con chứ có phải sung sướng gì đâu, nên mình phải biết kìm hãm họ” [3, tr. 91]. Nhưng khi có điều kiện thì “ngọn lửa của sự đam mê, ham muốn” âm ỉ trong người phụ nữ lại thể hiện mạnh mẽ hơn bao giờ hết: “Tôi lại muốn gào lên lần nữa rằng là tôi cũng thích chuyện ấy với chồng tôi nếu không có tiếng đặng hắng của mẹ và tiếng cười rúc rích của chị dâu” (*Tự*) [3, tr.91]. Hay “Cái tôi mơ mộng là văn hóa tình dục, một lỗ hồng lớn của dân tộc nói chung và của cá nhân tôi nói riêng. Quả là tôi chưa bao giờ được sờ mó đến cái gọi là văn hóa tình dục đó. Tôi khao khát được sờ mó nó” (*Tự*) [3, tr.136].

Như đã nói ở trên, đa số nhân vật nữ của Y Ban đều có sự giằng xé nội tâm quyết liệt để “tự làm thỏa mãn” hay “tự giải tỏa những khao khát” mang tính bản năng của người phụ nữ. Phản ánh được điều này, Y Ban đã có công rất lớn trong việc mô tả chi tiết và sống động nhất cuộc “cách mạng về tình dục” trong những sáng tác của chị. Các nhân vật nữ của Y Ban rất đa dạng, từ người phụ nữ ở vùng nông thôn cho đến bà Tiến sĩ, điểm chung là họ không được đáp ứng về nhu cầu tình dục, dẫn đến việc “ngoại tình tư tưởng” hay “ê chề”, “lụy tình”... Đó là những phản kháng đầu tiên giành quyền bình đẳng cho người phụ nữ với “văn hóa tình dục”.

Một nhà văn nữ khác cũng viết về đề tài dục tính khá thành công đó là Đỗ Hoàng Diệu. Nhà văn Nguyễn Ngọc đã dẫn luận về *Bóng dề*, một tác phẩm có tiếng vang của Đỗ Hoàng Diệu như sau: “Trong những truyện ngắn của Đỗ Hoàng Diệu, toàn là những nhân vật phụ nữ, tất cả đều còn trẻ, khát khao sống, mãnh liệt sống, tràn đầy dục tính, song chắc chắn vấn đề của chị lớn hơn rất nhiều vấn đề số phận đàn bà. Những người phụ nữ của Đỗ Hoàng Diệu là những người phụ nữ phải gánh chịu “cả một quá khứ phi phạm”, bị đeo đuổi vì “một thú tội tổ tông”, những người phụ nữ “quá thông minh nhưng quá cả tin”, có “tấm thân cong hình chữ S, một chữ S cố phản kháng”, song lại luôn nghĩ mình là “nô lệ... cả từ nghìn năm nay... từ khi chưa sinh ra đời...” [4, tr.1]. Văn phong của Đỗ Hoàng Diệu vừa da diết, thấm đẫm nữ tính nhưng không kém phần sâu sắc, ý nghĩa. Tất cả những tác phẩm liên quan đến tính dục của người phụ nữ, tác giả ngầm đưa ra thông điệp về phụ nữ và dục tính trong quan hệ với xã hội và lịch sử. Đã qua rồi thời kỳ phong kiến, người phụ nữ bị động trong mọi việc, thời nay, người phụ nữ đã có quyền làm chủ cuộc sống và nhu cầu tình dục của mình.

Trong truyện *Vu quy*, tác giả đã khắc họa nên hình ảnh một người phụ nữ mạnh mẽ, độc lập, sẵn sàng rời bỏ người chồng, người đàn ông của đời mình, bởi cô không muốn sống một cuộc sống lệ thuộc, phục tùng quá nhiều vào đời sống tình dục của ông ta: “Mẹ không biết tôi tự rời bỏ ông, người mà có lúc tôi xem còn quý hơn cả gia đình, hơn cả bậc thềm nơi tôi sinh ra. Nếu mẹ biết tôi đã xếp vali và ra khỏi biệt thự của ông nhanh đến mức nào, chắc mẹ sẽ không gọi tôi là cô bé yếu đuối” [4, tr.49]. Điều đó có nghĩa là người phụ nữ có quyền làm chủ cảm xúc của mình, và nhất là “làm chủ cuộc chơi”, một vấn đề khá tế nhị đối với người phụ nữ và xã hội mà xưa nay ít được đề cập đến trong văn học: “Tôi yêu ông, tôi đam mê ông nhưng tôi sợ ông. Nỗi sợ càng kích thích tôi khi ông bao trùm tôi từ bên trên như một lãnh chúa. Thân hình ông rắn chắc tựa một củ sâm. Gần ông, da dẻ tôi trở nên hồng hào, láng mát. Tựa như tôi được uống nước sâm chắt lọc từ da thịt ông. Thân thể ấy toát ra mùi thơm hắc, mùi đèn đài, lẳng tằm, uy quyền. Tôi cố ngước lên cao, cao mãi để hít ngửi mùi đế vương ấy. Nhưng càng rướn, ông càng vươn lên... Ông không bao giờ cho tôi ngồi trên mặc cho tôi van nài điều ấy... Tôi để mê tận hưởng những khoái cảm ông mang lại, để rồi lần sau lại van xin được yêu ông từ bên trên. Và bao giờ cũng là cái lắc đầu” [4, tr.51].

Tác phẩm thể hiện sự phản kháng mạnh mẽ của cô gái bởi cô không phải là công cụ tình dục, là “nô lệ” xuất phát từ những định kiến muôn thuở của đàn ông và cả xã hội: “Đàn bà phải là kẻ nằm dưới, là đất để gieo mạ” [4, tr. 68]. Sự phản kháng đó càng trở nên mạnh mẽ hơn bao giờ hết khi: “Thân mình tôi quấy như một con cá kình rồi nấu lạng như con rùa lật ngược. Dù đau đớn, tôi cũng cố tìm cách trở mình” [4, tr.53].

Điểm chung của tuyến nhân vật nữ trong các tác phẩm của Đỗ Hoàng Diệu, Y Ban đó là có một đời sống tình dục nghèo nàn, tẻ nhạt, thiếu thốn, thậm chí có khi lại là sự “bức bí”. Nhưng họ không tuyệt vọng, họ tìm mọi cách giải phóng cho bản thân bằng việc “ngoại tình tư tưởng” (trong nhiều tác phẩm của Y Ban) hay thậm chí là “sex trong giấc mơ” (*Bóng đèn*), “sex trong hồi tưởng” (*Vu quy*) để thỏa mãn nhu cầu chăn gối mà ngay cả người chồng của họ cũng không thể làm được. Điều đó không có gì xấu bởi sau những cuộc “giao hoan” trong giấc mơ, họ đã có thêm “năng lượng” để làm tròn chức trách của người vợ, người mẹ. Truyện *Bóng đèn* của Đỗ Hoàng Diệu kể về một người phụ nữ về quê chồng ăn giỗ và những giấc mơ hoang ám ảnh cô kỳ lạ: những cảm xúc nhục dục thỏa mãn với hồn ma người cha chồng mà cô chưa từng có được cảm xúc ấy với chồng cô khiến cô vừa cảm thấy “thích thú” vừa “sợ hãi” và “tội lỗi”. Những cảm xúc giằng xé lẫn lộn, cảm giác “đau đớn mà thỏa mãn” lạ kỳ thay lại chính là với cái bóng: “Bình thường như tôi đã bị cưỡng hiếp. Nhưng sao tôi không chống cự? Phải chăng tôi đồng lõa, phải chăng tôi đã uốn người lên chờ đón?... Nhưng suốt những năm thiếu nữ tôi đã mong chờ, tôi đã khát cháy, giờ đây nó hiện hình sao tôi hoang mang?” [4, tr.24]. Hay: “Tôi biết mình bị hãm hiếp trước bàn thờ tổ tiên nhà chồng, trước mặt chồng, nhưng tôi lại bòn chòn, mong nhớ, thậm chí thèm khát cảm giác ấy. Tôi đập quấy, nội chiến, tâm linh héo rữa. Tôi thay rèm cửa màu đỏ, khăn trải giường màu đỏ, bao gối màu đỏ, cổ trang trí căn nhà hao hao giống một trang thờ với nhiều tấm màu đỏ. Thụ không phản ứng gì” [4, tr.34]. Sự mâu thuẫn trong cảm xúc của các nhân vật nữ dường như thể hiện điển ngôn về nữ quyền càng lúc càng mạnh mẽ: “Tôi thương tôi và tôi ghét tôi. Tôi đã đồng lõa, đã kiếng chân lên rên rỉ rồi sau đấy lại nghĩ mình bị hãm hiếp, lại cảm oán bóng đen tổ tiên nhà Thụ. Rồi lại mong chờ, lại hào hứng thèm thường. Bóng đen ấy hiểu tôi thích gì, nó tràn lấp dục vọng trong tôi và đẩy Thụ xa cách” [4, tr.36].

Nhà văn Lê Thị Hoài Nam với văn phong táo bạo nhưng gần gũi đã miêu tả một cách trọn vẹn hình ảnh người phụ nữ đẹp, thành đạt nhưng lại bất hạnh trong hôn nhân. Truyện ca ngợi những người phụ nữ mạnh mẽ dám đương đầu với hiện thực để giành lấy hạnh phúc cho mình dù gặp muôn vàn khó khăn. Nhân vật người phụ nữ ở tầng lớp trung lưu khao khát những người đàn ông có thể mang lại hạnh phúc cho cô về cả tinh thần và thể xác. Thậm chí không ai có thể nghĩ rằng cô lại “nhớ nhung” và “thèm muốn” hẳn, một người kém xa cô về mọi mặt: “Tệ hơn, nhiều đêm chị còn mơ thấy chị chung chăn gối với hẳn. Một cảm giác thèm muốn lạ lùng đang lên khắp cơ thể chị” [8, tr.353]. Hay có khi: “Hình ảnh hẳn cứ lờn vờn trong đầu chị. Giá lúc này

hắn xuất hiện chắc chị sẽ vứt bỏ bộ mặt nữ hoàng của mình để sẵn sàng dâng hiến. Bản năng thèm muốn được ve vuốt xoa phủ lên khắp cơ thể chị” [8, tr.353]. Vượt lên trên sự chỉ trích của dư luận và nhất là sự giằng xé, đấu tranh mạnh mẽ về nội tâm, chị quyết định phải giành lấy hạnh phúc cho mình trước khi quá muộn dù người đàn ông đó có xứng đáng với chị hay không: “Nhưng tình yêu thì cần gì phải anh nói trước hay em nói trước. Nhất định ngày mai chị sẽ mời hắn dùng cơm và chị sẽ biểu lộ tình cảm với hắn, rằng, rằng, rằng...” [8, tr.354]. Truyện ca ngợi những người phụ nữ mạnh mẽ dám đương đầu với hiện thực để giành lấy hạnh phúc cho mình dù gặp muôn vàn khó khăn.

KẾT LUẬN

Các nhân vật nữ trong các tác phẩm của các nhà văn nữ thường có điểm chung là đòi sống hôn nhân không được như ý, nhưng điểm đáng chú ý, đó là họ đã vượt qua được những định kiến khắt khe của gia đình và xã hội để khẳng định được bản thân mình. Họ đã giải thoát được những cảm xúc bị dồn nén, trì trệ để giải phóng bản thân, tự thỏa mãn nhu cầu tính dục chính đáng mà ngay cả người đầu gối tay ấp của họ không thể làm được. Đề tài về tính dục thường gắn liền với đời sống, số phận các nhân vật nữ là một đề tài mới lạ, hấp dẫn, giàu giá trị nhân văn, nhưng đôi khi rất dễ chuyển sang lẫn ranh giới khác nếu nhà văn không tinh tế trong việc biểu đạt tác phẩm. Thế mới biết, “Tính dục – một mặt có thể làm cho con người thăng hoa trở nên đẹp hơn, người hơn nhưng cũng chính nó là nắm mồ chôn sống con người: thiên thần đó – ác quỷ cũng chính đó; thanh cao hoặc thấp hèn; con người hoặc thú vật, đó chính là ranh giới mong manh. Bởi làm thế nào để tính dục được đối xử đúng đắn, để hành vi tính dục mang ý nghĩa văn hóa... đó là trách nhiệm của xã hội trong đó văn chương nghệ thuật là lãnh địa nhiều ưu thế” [10, tr.171]. Tác phẩm của các nhà văn nữ là động thái sáng tạo và hiệu quả nghệ thuật đáng trân trọng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Vũ Thụy An (2007), *Truyện ngắn 50 tác giả nữ*, Nxb Thanh niên, Hà Nội.
- [2]. Y Ban (2007), “Sex là giải trí và văn hóa”, website: <http://giaitri.vnexpress.net/tin-tuc/sach/lang-van/y-ban-sex-la-giai-tri-va-van-hoa-2140388.html>.
- [3]. Y Ban (2006), *I am đàn bà* (tập truyện ngắn), Nxb Công an nhân dân, Hà Nội.
- [4]. Đỗ Hoàng Diệu (2005), *Bóng đèn* (tập truyện ngắn), Nxb Đà Nẵng, Đà Nẵng.
- [5]. Nguyễn Tấn Hùng, “Tu tưởng của Simone de Beauvoir về vấn đề nữ quyền trong tác phẩm “Giới tính thứ hai”, website” <http://www.chungta.com/nd/tu-lieu-tra-cuu/tu-tuong-cua-simone-de-beauvoir-ve-van-de-nu-quyen.html>.

Yếu tố tính dục và nhu cầu giải phóng tính dục trong truyện ngắn của các nhà văn nữ Việt Nam

- [6]. Nguyễn Bích Lan, “Người phụ nữ làm thay đổi thế giới”, website: <http://www.tusachcuaban.com/2014/10/nhung-nguoi-phu-nu-lam-thay-oi-gioi.html>.
- [7]. Đoàn Lê (2010), *Đoàn Lê và sex* (tập truyện ngắn), Nxb Thanh niên, Hà Nội.
- [8]. Lê Thị Hoài Nam (2001), *Người ơi* (tập truyện ngắn), Nxb Thuận Hóa, Huế.
- [9]. Nhiều tác giả (2013), *Đất tụ long* (tập truyện ngắn), Nxb Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh.
- [10]. Nguyễn Thành, Hồ Thế Hà (2017), *Văn học Việt Nam ba mươi năm đổi mới (1986 – 2016) Sáng tạo và tiếp nhận*, Nxb Văn học, Hà Nội.
- [11]. Hiền Thu (2014), “Sex – mục đích trong “Bóng đèn” của Đỗ Hoàng Diệu?”, website: http://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1462434150654857&id=1462041407360798.
- [12]. Phùng Gia Thế, Trần Thiện Khanh (2016), *Văn học và giới nữ (Một số vấn đề lý luận và lịch sử)*, Nxb Thế giới, Hà Nội.

SEXUAL FACTORS AND SEXUAL LIBERATION NEED IN SHORT STORIES OF VIETNAMESE FEMALE WRITERS

Le Thi Thanh Xuan

Faculty of Vietnamese Studies, University of Foreign Languages, Hue University

Email: ltxuan07@gmail.com

ABSTRACT

Since the renovation in 1986, the country's literature has made a marked change with the development of economy, politics, and culture. Literature has gradually stepped out of the obsession, loss, trauma during the war to recover the value of the individual ego, the desires to be asserted in modern society. Now, modern literary has reflected the hidden corners of their personal lives honestly and most multidimensionally. That's the sexual element, the body language - the new theme and that has never been "opened" in the traditional literature. And it is also a sign for the feminist revolution, which happens strongly and more truthfully in contemporary short stories of Vietnamese women writers.

Keywords: body language, feminism, innovation, literature, sexual elements.

Lê Thị Thanh Xuân sinh ngày 14/03/1984 tại thành phố Huế. Năm 2006, bà tốt nghiệp cử nhân chuyên ngành Ngữ văn tại Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế. Năm 2010, bà tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành Ngôn ngữ học tại Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế. Năm 2011, bà tốt nghiệp cử nhân tiếng Anh tại Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế. Từ năm 2006 đến nay, bà giảng dạy tại Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế.

Lĩnh vực nghiên cứu: Văn học Việt Nam.

